

POŻYCZKI PRYWATNE

1. Pojęcie pożyczki prywatnej

Pożyczka prywatna to zobowiązanie przeniesienia przez osobę prywatną określonej kwoty pieniędzy lub rzeczy ruchomych na własność pożyczkobiorcy. W tym wypadku osobą prywatną jest każda osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej i będąca wyłącznym właścicielem przedmiotu pożyczki. Definicję pożyczki przepisy kodeksu cywilnego regulują w następujący sposób: *przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko, co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości* (Art. 720. KC)¹.

2. Kiedy warto wziąć pożyczkę?

Pożyczki prywatne stanowią alternatywę dla pożyczek tradycyjnych. To doskonałe rozwiązanie dla osób, które nagle potrzebują dodatkowych pieniędzy na nieprzewidziane wydatki. Pożyczki prywatne są często ostateczną opcją dla osób, które nie mogą otrzymać pieniędzy z banku czy firm pożyczkowych, ze względu na ograniczoną zdolność kredytową (możliwość spłaty kredytu/ pożyczki na podstawie osiąganych dochodów) lub istniejące zadłużenie, w związku, z czym zmuszone są do natychmiastowej spłaty występujących zobowiązań.

3. Warunki udzielenia pożyczek prywatnych oraz ich działanie

Zasady działania pożyczek prywatnych przedstawiają się następująco:

- Pożyczkodawcą jest osoba prywatna- właściciel środków;
- Pożyczkobiorcą może być wyłącznie osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych (tzn. pełnoletnia, mająca polskie obywatelstwo i ważny dowód osobisty), a także firma (w tym wypadku umowa zabezpieczana jest zastawem majątku przedsiębiorcy);

¹ Encyklopedia prawa, <https://www.infor.pl/prawo/encyklopedia-prawa/p/273501,Pozyczka.html?fbclid=IwAR0ScvWCELCNCIf4o9MR75j3vUYYP7LY7WcdvjZvi6ED-W7eHa59mlraFhQw> [data dostępu: 07.03.2022].

- Nie występują limity kwotowe, ale jeżeli zdecydujemy się na pożyczkę powyżej 1000 zł to strony muszą spisać umowę, zawierającą kwotę pożyczki wraz z oprocentowaniem, prowizję oraz opcjonalnie zabezpieczenie oraz kary w przypadku braku spłaty;
- Pożyczkodawca nie weryfikuje zdolności kredytowej klienta w bazach, nie oczekuje zaświadczenia o dochodach, posługuje się danymi z dowodu osobistego;
- Osoby prywatne udzielające pożyczki zazwyczaj nie interesuje zdolność kredytowa, co rekompensuje sobie prowizją i wysokim oprocentowaniem;
- Przy wyższych kwotach pożyczek udzielający może wymagać zabezpieczenia;
- Pożyczki prywatne nie wymagają dużych formalności, pieniądze są natychmiast wypłacane;
- Maksymalną kwotę pożyczki i okres spłaty ustala pożyczkodawca;
- Pożyczki prywatne mogą wiązać obejmować dodatkowe koszty- opłaty manipulacyjne, prowizja, opłaty za windykację, wysłanie SMS-a, czy dokonanie przelewu weryfikacyjnego;
- Umowa pożyczki prywatnej może być zawarta w formie online, z dojazdem do domu klienta oraz pod weksel czy zastaw nieruchomości.

Pożyczki prywatne wiążą się z niewielkimi formalnościami. Do sporządzenia umowy pożyczki niezbędny jest dowód klienta. Jeśli pożyczkodawca wymaga zabezpieczenia pożyczki wtedy należy okazać poręczenia, weksła czy zastawu pod daną nieruchomość. W przypadku, gdy pożyczkobiorcą jest firma, konieczne jest uzupełnienie formularza z informacją o kwocie i okresie spłaty. Ponadto, aby zweryfikować fakt prowadzenia działalności gospodarczej przez klienta osoba udzielająca pożyczki wymaga zazwyczaj dokonania przelewu na symboliczną kwotę 1 zł. Strony ustalają warunki opłaty, oprocentowanie, okres i sposoby spłaty i podpisują umowę².

Umowa pożyczki może być zawarta w dowolnej formie, nawet ustnej. Jednak w przypadku, gdy umowa pożyczki zawiera wartość powyżej 1000 złotych, powinna być stwierdzona pismem (Art. 720, KC). Umowa ta powinna zawierać następujące elementy:

1. Dane osobowe pożyczkobiorcy.
2. Dane osobowe pożyczkodawcy.

² Pożyczki prywatne - co warto wiedzieć o pożyczkach pozabankowych od osób prywatnych?, Direct money, 2021, <https://linkd.pl/pdedf> [data dostępu: 07.03.2022].

3. Wartość pożyczki
4. Oprocentowanie pożyczki.
5. Przewidziane opłaty, związane z pożyczką oraz ich wysokość.
6. Okres spłaty.
7. Konsekwencje nieterminowej spłaty lub jej braku.
8. Data i miejsce sporządzenia umowy.
9. Podpisy obu stron³.

Z tytułu umowy pożyczki wynikają konkretne obowiązki dla obu stron: *dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko, co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości* (Art. 720, KC).

Pożyczkobiorcy przysługuje prawo odstąpienia od umowy pożyczki, które wynika z Art. 53 Ustawy o kredycie konsumenckim: *Konsument ma prawo, bez podania przyczyny, do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy.*

Możliwa jest też rezygnacja z pożyczki w późniejszym terminie, ale klient zobowiązany jest do zapłacenia np. prowizji rekompensującej pożyczkodawcom straty. Według kodeksu cywilnego prawo rezygnacji z postanowień umowy posiada również pożyczkodawca, jeżeli *zwrot pożyczki jest wątpliwy z powodu złego stanu majątkowego drugiej strony.*

Uprawnienie to nie przysługuje dającemu pożyczkę, jeżeli w chwili zawarcia umowy o złym stanie majątkowym drugiej strony wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć (Art. 721 KC).

Jeżeli w umowie pożyczkodawca nie umieścił informacji o terminie spłaty zobowiązania, wtedy *dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę* (Art. 723, KC).

4. Pożyczka prywatna a ryzyko

Pożyczki od osób prywatnych należą do ryzykownych, dlatego zaleca się wyjątkową ostrożność w tej kwestii. Przede wszystkim warto wiedzieć, kim jest pożyczkodawca i zweryfikować go, przeczytać dostępne opinie. W Internecie można znaleźć wiele nieuczciwych osób, dokonujących kradzieży danych osobowych czy wymagających

³ *Jak zrezygnować z umowy pożyczki? Sprawdź, jakie masz prawa*, Direct money, 2021, <https://linkd.pl/pdee7> [data dostępu: 07.02.2023].

określonych opłat przed zawarciem umowy (opłaty za czynności administracyjne, przygotowanie umowy). Najlepiej gdyby to była znana osoba, pochodząca z bliskiego środowiska (rodzina, znajomi) lub polecona przez zaufaną osobę, korzystającą z jej usług. Z racji tego, że pożyczki prywatne nie podlegają praktycznie żadnej odgórnej kontroli finansowej, warunki ich udzielania mogą być wyjątkowo niekorzystne dla interesów klienta (zbyt wysokie koszty pożyczki). Osoba zainteresowana pożyczką przeważnie jest już zadłużona, co w efekcie może w łatwy sposób prowadzić do powstania kolejnych, trudnych do spłaty zobowiązań. Z drugiej strony, jeśli pożyczkodawca oferuje stosunkowo niskie koszty pożyczki to również powinno wzbudzić wątpliwości. W przypadku pożyczki większych kwot może być wymagane zabezpieczenie, co wiąże się z okazaniem przez pożyczkobiorcę poręczenia, weksla czy zastawu pod nieruchomość. Przed podpisaniem umowy dłużnik powinien dokładnie przeanalizować jej warunki (warto zrobić to z prawnikiem), szczególnie koszty i konsekwencje opóźnienia w spłacie zobowiązania, ponieważ dokładnej treści umowy nie regulują przepisy prawa⁴.

5. Gdzie znajdują się oferty pożyczek prywatnych?

Oferty pożyczek poza bankowych są dostępne przede wszystkim w Internecie na:

- Portalach ogłoszeniowych (<https://www.olx.pl/>, <https://www.gumtree.pl/>);
- Forach i w serwisach służących do pożyczek społecznościowych (<https://wygodnepozyczki.pl/>);
- Giełdach pożyczek prywatnych (<http://gielda-prywatnych-pozyczek.pl/>, <https://prywatna-pozyczka.pl/gielda-pozyczek-prywatnych/>, <https://udziele-pozyczki.pl/gielda-pozyczek-od-osob-prywatnych/>);
- Pożyczek prywatnych udzielają także wybrane firmy poza bankowe (<https://www.finbo.pl/>, <https://www.netcredit.pl/>, <https://www.viasms.pl/>);
- Oferty znajdują się także w prasie i na słupach ogłoszeniowych jednak są mniej wiarygodne.
- Blog <https://rekinfinansow.pl/> stanowi rzetelne źródło informacji finansowych min. na temat pożyczek czy kredytów oraz oferuje fachową pomoc w oddłużaniu.

⁴ I. Stachura, *Pożyczki prywatne. Czy warto je zaciągać?*, 2021, <https://sowafinansowa.pl/artykuly/pozyczka-prywatna/> [data dostępu: 07.03.2022].

6. Pożyczka prywatna a podatek PCC

Umowy pożyczki pieniędzy lub rzeczy oznaczonych tylko, co do gatunku obejmuje podatek od czynności cywilnoprawnych (Art. 1, Ustawa o PCC).

Obowiązek odprowadzenia tego podatku przez pożyczkobiorcę powstaje w momencie (Art. 3, Ustawa o PCC):

- Dokonania czynności- zawarcia umowy pożyczki (w dowolnej formie);
- Każdorazowej wypłaty pieniędzy, gdy umowa pożyczki stanowi, że wypłata środków pieniężnych nastąpi niejednokrotnie i ich suma w chwili zawarcia umowy jest nieznana;
- Powołania się przez podatnika na fakt dokonania czynności cywilnoprawnej, jeżeli nie złożył on deklaracji w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych w terminie 5 lat od końca roku, w którym upłynął termin płatności podatku, a następnie powołuje się przed organem podatkowym na fakt jej dokonania.

W wymienionych przypadkach od zawarcia umowy pożyczki należy zapłacić podatek stanowiący 0,5% podstawy opodatkowania (Art. 7, Ustawa o PCC). Podstawę opodatkowania stanowi kwota lub wartość pożyczki lub kwota każdorazowej wypłaty środków pieniężnych, gdy w umowie zaznaczono, że wypłata środków pieniężnych nastąpi niejednokrotnie, a ich suma pozostaje nieznana w chwili podpisania umowy (Art. 6, Ustawa o PCC). Stawka podatku może wynosić również 20 %, w przypadku, gdy:

- Podatnik przed organem podatkowym lub organem kontroli skarbowej w toku czynności sprawdzających, postępowania podatkowego, kontroli podatkowej lub postępowania kontrolnego stwierdza fakt zawarcia umowy pożyczki (albo zmiany tej umowy), a należny podatek od tej czynności nie został wcześniej odprowadzony (Art. 7, Ustawa o PCC).
- Pożyczkobiorca, powołujący się na fakt dokonania umowy pożyczki, nie spełnił uprawniającego do zwolnienia warunku udokumentowania otrzymania pieniędzy na rachunek bankowy lub prowadzony przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową czy przekazem pocztowym (Art. 9, Ustawa o PCC).

7. Podsumowanie

Przed podjęciem decyzji o zawarciu umowy pożyczki prywatnej warto przeanalizować jej dobre i słabe strony:

Tabela 1. Wady i zalety pożyczek prywatnych

ZALETY	WADY
Minimum formalności	Wysokie koszty (oprocentowanie, prowizja, koszty dodatkowe)
Niemal natychmiastowa wypłata pieniędzy	Narażenie na wyłudzenie danych osobowych
Niewymagane zaświadczenie o dochodach	Brak regulacji prawnych na temat tego rodzaju pożyczek
Brak limitów kwotowych	Brak zabezpieczeń dla pożyczkobiorcy
Brak analizy zdolności kredytowej i weryfikacji klienta w bazach	Niebezpieczeństwo nadmiernego, niekontrolowanego zadłużania
Możliwość otrzymania pożyczki w sytuacji zadłużenia i posiadaniu komornika	Trudności w znalezieniu uczciwej oferty

Źródło: *Jak zrezygnować z umowy pożyczki? Sprawdź, jakie masz prawa*, Direct money, 2021, <https://linkd.pl/pdee7> [data dostępu: 07.03.2022].

8. Zbiór pytań i odpowiedzi:

1. Kiedy przedawnia się pożyczka prywatna?

“Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata” (Art. 118. KC). Okres przedawnienia pożyczek prywatnych wynosi w tym wypadku 6 lat.

2. Jak odzyskać pieniądze z niespłaconej pożyczki prywatnej?

Jeśli pożyczki udzielono w formie ustnej, a środki finansowe przekazano w gotówce pożyczkodawca może mieć problemy w odzyskaniu długu. Istnieje ryzyko, że nieuczciwy klient zaprzeczy otrzymanie środków. Dlatego warto sporządzić umowę, a pieniądze przekazać w formie przelewu bankowego. Mimo wszystko na początku należy spróbować porozumieć się w sposób polubowny z dłużnikiem, ustalić warunki, wydłużyć termin spłaty, zaproponować formę ratalną. Gdy ta metoda zawiedzie należy skierować sprawę do sądu, przedstawić świadków czy dokonać sprzedaży długu na giełdzie internetowej. Jeśli została spisana umowa pożyczki prywatnej wtedy sytuacja jest korzystniejsza dla pożyczkodawcy, który ma do wyboru następujące opcje: Przekazanie informacji do rejestru dłużników – wpis

w BIG InfoMonitor czy KRD- skuteczna i prosta metoda windykacji, sprzedaż pożyczki na internetowej giełdzie długów- łatwy sposób na odzyskanie funduszy przez firmę windykacyjną, przekazanie sprawy do sądu, gdzie do działania wkroczy komornik- za pomocą usług e-sądu⁵

3. Czy pożyczka prywatna może być bez odsetek?

Pożyczka prywatna ze względu na swój charakter nie musi obejmować odsetek, ponieważ w przepisach prawa znajduje się jedynie informacja, że *osoba biorąca pożyczkę zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości* (Art. 720, KC). Zatem pożyczkodawca decyduje o ewentualnym oprocentowaniu pożyczki. Najczęściej pożyczki prywatne od rodziny nie obejmują odsetek. Z kolei brak odsetek może w praktyce oznaczać wysokie koszty prowizji.

⁵ *Jak odzyskać dług od osoby prywatnej?*, 2021, <https://pozyczkaportal.pl/jak-odzyskac-pieniadze-w-pozycze-prywatnej/> [data dostępu: 07.03.2022].

Źródła:

1. Encyklopedia prawa, <https://www.infor.pl/prawo/encyklopedia-prawa/p/273501,Pozyczka.html?fbclid=IwAR0ScvWCELCNCIf4o9MR75j3vUYP7LY7WcdvjZvi6ED-W7eHa59mlraFhQw> [data dostępu: 07.03.2022].
2. Art. 720-724, 118, Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r.- Kodeks Cywilny
3. *Pożyczki prywatne - co warto wiedzieć o pożyczkach pozabankowych od osób prywatnych?*, Direct money, 2021, <https://linkd.pl/pdedf> [data dostępu: 07.02.2022].
4. Art. 53, Ustawa o kredycie konsumenckim.
5. *Jak zrezygnować z umowy pożyczki? Sprawdź, jakie masz prawa*, Direct money, 2021, <https://linkd.pl/pdee7> [data dostępu: 07.03.2022].
6. I. Stachura, *Pożyczki prywatne. Czy warto je zaciągać?*, 2021, <https://sowafinansowa.pl/artykuly/pozyczka-prywatna/> [data dostępu: 07.03.2022].
7. Art.1-9, Ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych
8. *Jak odzyskać dług od osoby prywatnej?*, 2021, <https://pożyczkaportal.pl/jak-odzyskac-pieniadze-w-pozyczce-prywatnej/> [data dostępu: 07.03.2022].